

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Rundskriv

Landets kommuner
Landets Fylkesmenn

Nr. I – 5/2007

Vår ref 200607222 HJS/KTA Dato 05.06.2007

Aktiv omsorg

Regjeringen legger vekt på kultur, aktivitet og trivsel som helt sentrale og grunnleggende elementer i et helhetlig omsorgstilbud. En rekke undersøkelser tyder imidlertid på at det er på det sosiale og kulturelle området dagens omsorgstjenester kommer til kort, og at tilbud om dagaktiviteter mange steder framstår som det manglende mellomledd i omsorgskjeden. I St.meld. nr. 25 (2005-2006) *Mestring, mening og mangfold* peker Regjeringen på dette som en av de fem viktigste omsorgsutfordringer og legger opp til "Aktiv omsorg" som en hovedstrategi for framtidens omsorgstjenester. En slik strategi vil kreve større faglig bredde i omsorgssektoren med flere faggrupper og økt vekt på kulturtiltak, sosialpedagogikk, ergoterapi, fysioterapi og sosialt arbeid.

Regjeringen understreker samtidig kommunenes plikt til å bidra til at mennesker som ikke kan dra omsorg for seg selv eller som er helt avhengig av praktisk eller personlig hjelp også får mulighet til å leve og bo selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre, i tråd med formålsbestemmelsen i sosialtjenestelovens § 1-1. Dette gjelder tilsvarende for de som er innlagt i sykehjem eller boform med heldøgns omsorgs og pleie etter kommunehelsetjenesteloven.

Individuelle tiltak

Kommunen skal etter sosialtjenesteloven § 4-3 yte et egnet tjenestetilbud til de som ikke kan dra omsorg for seg selv eller som er helt avhengig av praktisk eller personlig hjelp til å greie dagliglivets gjøremål. Begrepet dagliglivets gjøremål må i denne sammenheng forstås som mer enn rene omsorgsoppgaver. Dette gjelder også muligheten til i så stor grad som mulig å ta del i hverdagslivets opplevelser og aktiviteter, opprettholde kontakt med familie og sosialt nettverk, være i fysisk aktivitet, holde seg orientert og være aktiv med utgangspunkt i egne engasjement og interesser. Tilbud om dagaktiviteter er derfor også en del av det kommunale omsorgstjenestetilbudet. Det vises her til sosialtjenestelovens formålsparagraf og forskrift om kvalitet i omsorgstjenesten der det er presisert at tjenester etter loven skal dekke grunnleggende behov. Grunnleggende behov skal etter forskriften dekkes gjennom tilbud om varierte og tilpassede aktiviteter. I lys av formålsparagrafen og kvalitetsforskriften omfatter

kommunenes plikt derfor også tjenester som skal dekke den enkeltes behov for aktivitet.

Kommunen skal i samarbeid med klienten fastsette det konkrete tjenestetilbudet. Etter sosialtjenesteloven § 4-2 bokstav b, er kommunene pålagt å organisere støttekontakt som en tjeneste etter loven. Støttekontakt skal hjelpe til med å fylle et behov for aktivitet og kontakt med andre, og skal kunne tilbys både yngre og eldre med nedsatt funksjonsevne eller psykiske problemer, og personer med utviklingshemming. Dersom tilbud om støttekontakt ikke anses som hensiktsmessig i det enkelte tilfellet, skal kommunen tilby et mer tilpasset tilbud. Sosialtjenestelovens opplisting av lovpålagte tjenester i § 4-2 er på den måten ikke å forstå uttømmende.

Forebygging og avlastning

Det er grunn til å peke på at godt utbygde dagaktivitetstilbud sammen med hjemmetjenester i mange tilfeller kan bidra til å forhindre eller utsette institusjonsinnleggelse. Slike tilbud kan også være avgjørende avlastningstiltak for nære pårørende som står i en krevende omsorgssituasjon. Regjeringen vil spesielt peke på den betydningen dagaktivitetstilbud har for mennesker med ulike demenslidelser eller andre med langvarige og sammensatte sykdomsforløp eller nedsatt funksjonsevne.

Generelle tiltak

Sosialtjenesten skal etter sosialtjenesteloven § 3-1 arbeide for at det blir satt i verk velferds- og aktivitetstiltak for barn, eldre og funksjonshemmede og andre som har behov for det. Dette innebærer ikke at kommunen alltid selv skal iverksette generelle aktivitetstiltak som fritidsklubber eller eldresentre, men at kommunen pålegges å ta aktivt del i arbeidet med å iverksette slike tiltak og bidra til at de er en naturlig del av ethvert lokalsamfunn.

Regjeringen vil understreke den viktige forebyggende betydning fritidsklubber, eldresentra og lignende tiltak har i nærmiljøet som arena for sosial kontakt og bygging av sosiale nettverk. Hvilke forebyggende aktiviserings- og velferdstiltak en kommune skal tilby vil variere ut fra lokale behov og forutsetninger. En kommune kan selv velge å drive slike tiltak, eller tilby tiltak i samarbeid med andre, gjerne lokale frivillige organisasjoner.

Det har vært reist spørsmål om aktivitetstilbud og andre sosiale tiltak, som for eksempel drift av eldresentre bør være en lovregulert oppgave for kommunene. Hvordan tjenestene skal reguleres i framtida vil bli vurdert i arbeidet med oppfølging av NOU 2004:18 Helhet og plan i sosial- og helsetjenestene.

Med vennlig hilsen

Andreas Disen
ekspedisjonssjef

Anne Cathrine Haug Jørgensen
avdelingsdirektør